

DODATEK TYGODNIOWY

do Gazety Lwowskiej.

Prenumerata na „Dodatek Tygodniowy“ osobno wynosi rocznie: w miejscu 4 zł., z przesyłką pocztową 5 zł. wal. austr.

N° 14.

Dnia 4. Kwietnia 1868.

Wychowanie publiczne.

Dotacje szkół ludowych w Galicyi.

(Ciąg dalszy. — Ob. nr. 1., 2., 3., 4., 5., 6., 7., 8., 9., 10., 11., 12. i 13.)

33. Powiat Jarosławski.

Szkoła główna połączona z niższą realną i szkoła dla pańien w Jarosławiu. Dotacya 4605 zł., 75 zł. 60 c. na potrzeby szkolne, 55 zł. na stróża, 30 zł. na premie, 54° drzewa opałowego, prezentuje gmina. Tamże szkoła trywialna 200 zł. i opał.

Liczba porządkowa	Miejsce szkoły	Szkoła systemizowana					Komu przy- służa prawo prezentacji	Liczba porządkowa	Miejsce szkoły	Szkoła systemizowana					Komu przy- służa prawo prezentacji		
		Dotacya w								Dotacya w							
		pieniąd.		naturaliach						pieniąd.		naturaliach					
złr.	c.	zboża mierzyce	wiązek słomy	ogród	drzewa sągów	złr.	c.	zboża mierzyce	wiązek słomy	ogród	drzewa sągów						
1	Boratyn	120	—	—	—	3 1/2 morg.	4 ^o	dwór	28	Radymno	210	—	—	—	—	9 ^o	r. k. Arcybiskup
2	Bystrowice	100	—	—	—	—	4 ^o	r. k. proboszcz	29	Rokietnica	189	—	—	1 m. 836 ^o	10 ^o	łac. konsystorz	
3	Cieplice	145	—	—	—	26 m. 237 ^o	—	dwór	30	Rozborz okragly	160	—	—	—	6 ^o	dwór	
4	Cieszacın	105	—	—	—	—	opał	r. k. proboszcz	31	Rudołowice	189	—	—	120 ^o	6 ^o	r. k. proboszcz	
5	Chłopice	126	—	—	—	—	3 ^o	—	32	Rzeplin	105	—	—	—	4 ^o	dwór	
6	Chotyniec	232	—	—	—	—	—	gmina	33	Sieniawa	168	—	—	—	10 ^o	—	
7	Czelatycy	120	—	—	—	1 morg.	6 ^o	gmina i dwór	34	Sucharów	266	—	—	—	8 ^o	—	
8	Dąbrowica	100	—	—	—	—	opał	dwór	35	Tuligłowy	131	—	—	—	4 ^o	gmina i proboszcz	
9	Dobcza	50	—	—	—	16 morg.	—	—	36	Tuczempy	200	—	—	—	8 ^o	dwór	
10	Dobra	100	—	—	—	18 m. 363 ^o	12 ^o	gmin. i prob. g. k.	37	Węgierka	126	—	—	—	6 ^o	r. k. proboszcz	
11	Duńkowice	211	—	—	—	262 ^o	4 ^o	dwór	38	Wietlin	189	—	—	484 ^o	8 ^o	gmina	
12	Jodłówka	120	—	—	—	3 morg.	6 ^o	gmina i dwór	39	Wieżownica	170	—	—	—	—	dwór	
13	Kidałowice	35	—	18	—	—	—	gmina	40	Wysocko	84	—	—	—	—	opał	
14	Korzenica	92	—	—	—	647 ^o	6 ^o	gmin. g. k. prob.	41	Zarzecze	105	—	—	—	3 ^o	r. k. proboszcz	
15	Laszki	200	—	—	—	800 ^o	8 ^o	gmina	42	Zaleska wola	67	—	—	—	4 ^o	gr. k. konsyst.	
16	Łazy	89	25	—	—	—	20 fur	gr. k. konsyst.	43	Zamiechów	84	—	—	3/4 morg.	4 ^o	gmin. i g. k. prob.	
17	Łowce	206	—	—	—	119 ^o	8 ^o	dwór i prob.	44	*Cetula	20	25	—	—	—	—	
18	Maydan sieniawski	100	—	—	—	—	opał	dwór	45	*Kalników	40	60	—	—	—	—	
19	Miekiisz nowy	89	20	—	—	1 morg.	4 ^o	gr. k. konsyst.	46	*Leżaków	25	—	—	—	—	—	
20	Michalówka	30	75	10	—	—	4 ^o	dwór	47	*Majdan	16	80	—	—	—	—	
21	Morawsko	189	—	—	—	400 ^o	4 ^o	r. k. proboszcz	48	*Małowisko	30	40	—	—	—	—	
22	Munina	200	—	—	—	400 ^o	6 ^o	—	49	*Manasterz	25	20	—	—	—	—	
23	Nienowice	210	—	—	—	87 ^o	6 ^o	gmin. i g. k. prob.	50	*Mołodycz	36	75	—	—	—	—	
24	Ostrów	201	—	—	—	50 ^o	5 ^o	gmina	51	Moszczany	u śś. Miłosierdzia szkoła pańieńska	—	—	—	—	—	
25	Pawłosiów	130	—	—	—	500 ^o	—	r. k. proboszcz	52	*Pelkinie	60	—	—	—	—	—	
26	Pełnatycze	189	—	—	—	—	6 fur	dwór	53	Piskorowice	50	60	—	—	—	—	
27	Pruchnik	212	—	38	—	—	5 ^o	—	—	—	—	—	—	—	—	—	

34. Powiat Mościska.

1	Sądowa Wisznia	538	60	—	—	—	6 ^o	gmina	20	Radnice	105	—	6	—	—	opał	gr. k. konsyst.
2	Twierdza	200	—	—	—	—	—	dwór	21	Radochońce	124	50	4	—	1123 ^o	10 ^o	—
3	Milczyce	75	—	6	—	—	6 ^o	gmina	22	Sokola	116	50	—	—	—	—	—
4	Mościska	717	—	—	—	1 m.	6 ^o	—	23	Starzawa	130	—	—	—	1 m.	opał	—
5	Hussaków	182	—	—	—	—	5 ^o	dwór	24	Tamanowice	117	—	—	—	1 m.	—	—
6	Lipniki	105	—	—	—	1 m.	—	dwór i gmina	25	Bortiatyn	105	—	—	—	—	3 ^o	—
7	Arłamowska wola	210	—	—	—	—	opał	gr. k. konsyst.	26	Dmytrowice	173	—	—	276	1/4 morg.	—	gmina
8	Balice	213	—	—	—	—	—	—	27	Dydiatycy	110	—	—	—	1/8 morg.	3 ^o	—
9	Bolanowice	126	—	—	—	—	—	—	28	Mistycze	157	50	—	300	1 1/2 morg.	—	gr. k. konsyst.
10	Buchowice	127	—	—	—	—	—	gmina	29	Nikłowice	178	50	—	—	—	3 ^o	—
11	Czerniawa	200	—	—	—	—	4 ^o	—	30	Orchowice	173	25	—	—	—	3 ^o	—
12	Czyszki	127	—	—	—	—	—	gr. k. konsyst.	31	Tuligłowy	200	—	—	—	1/8 morg.	—	—
13	Krukienice	140	—	—	—	—	—	—	32	Wołczyszczowice	183	—	—	300	6 1/2 morg.	—	—
14	Laszki gościnnie	84	—	8	—	—	3 ^o	—	33	Krukienice	—	—	—	—	—	—	gmina
15	Małnów	190	—	—	—	—	opał	—	34	*Mokszany	20	—	—	—	—	—	—
16	Małnowska wola	105	—	—	—	—	3 ^o	—	35	Myślatycze	102	—	—	—	—	—	—
17	Ostrożec	120	—	8	—	—	opał	—	36	Nowosielica	—	—	—	—	—	—	—
18	Pakość	117	—	2	—	—	—	—	37	Radochońce	—	—	—	—	—	—	—
19	Podliski	213	—	—	—	—	opał	dwór	—	—	—	—	—	—	—	—	—

35. Powiat Rudki.

1	Komarno	285	62	—	—	—	—	dwór	17	*Chiszewice	42	—	—	—	—	—	—	gmina
2	Rudki	173	23	—	—	—	—	gmina	18	Czajkowice	128	10	—	—	—	—	—	—
3	*Rumno	25	—	—	—	—	—	—	19	Kupnowice	100	—	—	—	—	—	—	—
4	Tuligłowy	135	—	—	—	—	—	—	20	Koropuz	35	47	30	—	—	—	—	—
5	Horbacze	100	—	—	—	—	—	—	21	Nowosiółki goścın	189	—	—	—	—	—	—	gr. k. konsyst.
6	Horozana mała	100	—	—	—	—	—	—	22	Rozdziałowice	100	—	—	—	—	—	—	gmina
7	Horozana wielka	150	—	—	—	—	—	—	23	*Podolce	84	—	9	—	—	—	—	łac. kapituła
8	Werbisz	150	—	—	—	—	—	—	24	Pohorce	105	—	—	—	—	—	—	gmina
9	*Klicko	43	27	10	—	—	—	—	25	*Zagórze	55	—	—	—	—	—	—	—
10	*Kołodruby	—	—	9	—	—	—	—	26	*Komarno	20	—	—	—	—	—	—	—
11	*Łowczyce	—	—	10	—	—	—	—	27	Michalewice	140	—	—	—	—	—	—	—
12	*Piaski	12	—	8	—	—	—	—	28	*Kupnowice nowe	96	81	—	—	—	—	—	—
13	*Rumno	30	—	—	—	—	—	—	29	*Buczycy nowe	123	50	—	—	—	—	—	—
14	*Ryzychów	—	—	—	—	7 1/2 morg.	—	—	30	*Brzegi	42	—	—	—	—	—	—	—
15	Tatarynow	100	—	—	—	—	—	—	31	*Czernichów	20	—	—	—	—	—	—	—
16	Bienkowa wisznia	100	—	—	—	—	—	—	42	Porzyce	56	34	—	—	—	—	—	—

U w a g a. Szkoły gwiazdka powyżej oznaczone, uważać należy za tymczasowe.

(Ciąg dalszy nastąpi.)

Galicyjski Bank hipoteczny.

W y c i a g

z protokołów c. k. uprzywilej. galicyjskiego akcyjnego Banku hipotecznego.

Od otwarcia Zakładu, mianowicie od 15. lipca 1867. roku do	
27. marca 1868. r. wniesiono podań o pożyczkę	550
z których załatwiono	487
pozostało więc bieżących	63
Z załatwionych podań	487
odmówiono pożyczek	163
Przez odstąpienie załatwiono przed udzieleniem promesy	13
Przyzwolono zaś pożyczek	311

Z przyzwolonych pożyczek 311:	
Przez upłynienie terminu zgłosiło promes	12
Załatwionych przez odstąpienie po udzieleniu promesy	19
zrealizowano	137
Pozostało do zrealizowania	143
Razem	311

Ze względu na rodzaj hipoteki, jej wartość, sumę poprzedzających ciężarów i wysokość przyzwolonych pożyczek, dadzą się takowe w następujący sposób zestawzić:

A. Udzielono:						D. W terminie nie zrealizowano:							
Rodzaj hipoteki	Ilość pożyczek	W wartości		Poprzedzające ciężary		Udzielone pożyczki	Rodzaj hipoteki	Ilość pożyczek	W wartości		Poprzedzające ciężary		Udzielone pożyczki
		zł.	c.	zł.	c.				zł.	c.	zł.	c.	
Dobra	146	10,685.772	57	1,278.477	67	3,414.800	Dobra	5	395.084	—	20.300	—	167.000
Lwów	79	1,342.481	69	171.717	99 ³ / ₄	413.900	Lwów	3	64.539	—	9.450	—	15.500
Kraków	21	287.173	80	14.059	37	95.100	Kraków	1	36.650	—	760	—	15.000
Inne miasta	65	588.455	38	7.966	6	216.200	Inne miasta	3	26.607	53	—	—	12.000
Razem	311	12,903.883	44	1,472.221	9³/₄	4,140.000	Razem	12	522.880	53	30.510	—	209.500
B. zrealizowano:						E. Przez odstąpienie załatwiono:							
Dobra	53	3,365.916	41	530.163	23	988.900	Dobra	8	495.325	—	40.365	67	191.000
Lwów	43	593.643	57	87.945	42 ³ / ₄	173.800	Lwów	4	127.887	34	19.625	79	38.000
Kraków	9	116.548	99	5.198	37	39.100	Kraków	4	36.897	50	1.600	—	12.000
Inne miasta	32	278.960	98	4.628	19	97.000	Inne miasta	3	5.922	—	—	—	2.500
Razem	137	4,355.071	95	627.935	21³/₄	1,298.800	Razem	19	666.031	84	61.591	46	243.500
C. Do zrealizowania:						F. Zestawienie:							
Dobra	80	6,429.447	16	687.648	77	2,067.900	Udzielono	311	12,903.883	44	1,472.221	9 ³ / ₄	4,140.000
Lwów	29	556.409	78	54.696	78	186.600	Zrealizowano	137	4,355.071	95	627.935	21 ³ / ₄	1,298.800
Kraków	7	97.077	31	6.501	—	29.000	Do zrealizowania	143	7,359.899	12	752.184	42	2,388.200
Inne miasta	27	276.964	87	3.337	87	104.700	W terminie nie zrealizowano	12	522.880	53	30.510	—	209.500
Razem	143	7,359.899	12	752.184	42	2,388.200	Przez odstąpienie załatwiono	19	666.031	84	61.591	46	243.500
							Razem	311	12,903.883	44	1,472.221	9³/₄	4,140.000

Eskontowano weksłów od dnia otwarcia Zakładu	zł.	c.
sztuk 1128 w kwocie	1,662.510	23
Splacono weksli sztuk 755 w kwocie	1,311.660	78
Pozostało w portfelu sztuk 373 w kwocie	350.849	45
Zaliczki na efekta niesplacone jeszcze wynosiły z dniem		
powyższym	1,751.252	33
Kasie zaliczkowej dano 773em stronom pożyczki		
w kwocie	173.248	—

Z tych splacono najakuratniej	67.168	82
Pozostała tedy kwota	106.809	18
w pożyczkach niesplaconych.		
Na asygnacye kasowe (Czeki) włożono	1,061.350	—
” ” ” ” zwrócono	296.800	—
Pozostało w obiegu asygnat kasowych	764.550	—
Obrót kasowy w tym okresie czasu wynosił	13,747.141	77

Zakład ślepych we Lwowie.

Do rzędu najcelniejszych i najlepiej urządzonych instytucyj dobroczynnych, których tak znaczna liczba znajduje się w mieście naszym, należy niewątpliwie zakład wychowawczy dla ślepych. Zamieszczając poniżej sprawozdanie kasowe z obrotu funduszów i majątku tego Zakładu w roku ubiegłym, poprzedzamy je krótką wiadomością o przeznaczeniu i powstaniu tej tak wzniosłej fundacyi.

Zakład ślepych we Lwowie jest domem przytułku a zarazem szkołą dla ubogich dzieci ciemnych bez nadziei odzyskania wzroku i ma na celu rozwijać ich siły umysłowe, kształcić je w nauce religii, w przedmiotach szkolnych, muzyce, robotach ręcznych, chronić od złych skutków próżnowania a w następstwie ułatwić im dalszy sposób życia, przynajmniej o ile to jest możebnem.

Założycielem jego był ś. p. Wincenty Zaręba Skrzyński, deputowany sejmu i członek Wydziału krajowego, który dokumentem z d.

1. lipca 1845. roku legował na ten cel ze swego majątku kapitał 18.000 zł. Licznemi ofiarami szlachetnych przyjaciół ludzkości kapitał ten wzrósł wkrótce o tyle, że już w r. 1849. zdołano na gruncie na ten cel darowanym przez hr. Macieja Miączyńskiego, rozpocząć budowę własnego gmachu odpowiedniego potrzebom Instytutu. Rudowę domu ukończono nakładem 22.926 zł. m. k. i otwarto Zakład d. 1. lipca 1851.

W tymże 1851. r. fundusz utrzymania Zakładu wynosił 23.313 zł. Odtąd majątek zakładowy już to przez dobrą administracyę, już przez dalsze ofiary dobroczyńców wzmożł się o tyle, że w roku zeszłym wynosił 91.417 zł. 51 c., jak to się okazuje z poniżej zamieszczonego zamknięcia rachunków.

Zamknięcie rachunków kasy galic. Zakładu dla ciemnych we Lwowie 1867. r.

Przychód: zł. c.

Stan gotowizny z końcem 1861. r.	1959	69
Odsetki od kapitałów hipotekowanych, poszczególnionych pod rubryką majątku własnego II. a) za rok jeden	1201	49 $\frac{1}{2}$
Odsetki od papierów majątku własnego, poszczególnionych pod rubryką II. b) za różny przeciąg czasu	764	20 $\frac{1}{2}$
Subwencya od wys. Wydziału krajowego za dwa lata 1000 zł., od JW. Alfreda hr. Potockiego 52 zł. 50 c., od gminy miasta Lwowa w drzewie opałowym 166 zł. i w gotowiznie 210 zł., od gminy miasta Drohobyczy za 2 lata 21 zł., łącznie	1433	50
W darze od galicyjskiej kasy oszczędności	400	—
Ze sprzedaży wyrobów koszykarskich dostarczonych przez wychowaućców	13	70
W legatach: od ś. p. Katarzyny Hügerl	200	—
Dochód z fundacyi Sikorskich z $\frac{1}{3}$ części dóbr Bukowa i Trześniowa 500 zł., i od obligacyi indemnizacyjnych z tychże dóbr od 8000 złr. m. k. za jeden rok 390 zł. 60 c., łącznie	890	60
Czynsz roczny z domu pod l. 140 m. legowanego przez ś. p. Ewę Boznańską	1500	—
Z wylosowania 700 złr. m. k. w galic. listach zastawnych, i 1000 zł. m. k. w obligacyach indemniz.	1785	—
Razem	10.148	19

Roschód:

Pensya i płaca: nauczyciela 600 zł., pomocnika nauczycielskiego 150 zł., metra muzyki 252 zł., dwóch służących 107 zł. 10 c., remuneracya i zapomogi	1219	10
Wikt dla 17 wychowaućców i 2 sług	2252	60
Odzież sukienka i obuwie dla wszystkich wychowaućców	374	54
Różne koszta z umysłowem, muzycznym i rękodzielniczem wykształceniem wychowaućców połączone, sprawienie narzędzi, dla występujących z Zakładu wychowaućców, wydatki kancelaryjne, stemple do kwitów, taksy od legatów, portorya, reparacye, tudzież asekuracya domu zakładowego pod l. 593 $\frac{1}{4}$ i inne wydatki pomniejsze, łącznie	649	71
Opał domu zakładowego, dostarczony w ilości 15 sąg. drzewa przez gminę miasta Lwowa	150	—
Koszta na dom pod l. 140 m. podatki, asekuracya i kominiarz 545 zł. 56 c., reparacye 744 zł. 90 c., łącznie	1290	46
Nabyto papierów publicznych w miejsce wylosowanych w listach zastawnych galicyjskich 1700 zł., i w obligacyach indemniz. 2000 zł. za	2621	68
Razem	8558	09

Zebranie stanu kasy.

Od przychodu gotowizny jak wyżej	10.148	19
Potrąciwszy roszchód	8558	09
Pozostało gotowizny z dniem 31. grudnia 1867. r.	1590	10

Majątek własny składa się:

I. Z nieruchomości jako to: z domu zakładowego pod l. 593 $\frac{1}{4}$ i urządzeń onego zł. 25.865 33 c. i z sprzętów i ruchomości 1119 zł., łącznie	26.984	33
II. Z funduszków czynnych:		
a) w legatach hipotekowanych: renta 420 zł. z aktu fundacyi ś. p. Wincentego Zaręby Skrzyńskiego, którą reprezentuje jako procent 4% kapitał 10.500 zł.; Ludwika Schmidta 1500 ₰ czyli 6945 zł.; D. G. Penthera 525 zł.; Kajetana hr. Karnickiego 420 zł.; Stanisława Starzyńskiego 4725 zł.; Elżbiety Czarkowskiej 1050 zł., łącznie	24.165	—
b) w papierach publicznych, legowanych Zakładowi, a to: w listach zastawnych, 3000 złr. m. k. i 4000 zł. w. a., 5% Metall: 1250 zł., 4% Metall: 150 zł., w obligacyach pożyczki narodowej 800 zł.; w obligacyach indemnizacyjnych 7050 złr. m. k.; w książeczkach kasy oszczędności 1006 zł.		

33 c., i $\frac{1}{2}$ losu z r. 1864 r. na 50 zł., łącznie w wartości imiennej 11.250 złr. m. k. i 5056 zł.		
33 c. w. a. w wartości obiegowej podług kursu z dnia 31. grudnia 1867. r.	11.638	08
c) w $\frac{1}{3}$ części dóbr Bukowa i Trześniowa na zasadzie dochodów dotychczasowych	10.000	—
i w obligacyi indemnizacyjnej z tychże dóbr na 8000 złr. m. k. opiekującej, w wartości obiegowej podług kursu z dnia 31. grudnia 1867. r.	5040	—
d) z realności we Lwowie pod l. 140 m.	12.000	—
III. Z gotowizny pozostałej w kasie podręcznej z końcem 1867. roku	1590	10
Ogółem	91.417	51

Dochody z majątku własnego na rok 1868.

Odsetki od legatów intabulowanych w kwocie 24.165 zł. do pozycyi majątku własnego pod II. a)	1103	25
Odsetki od papierów publicznych w kwocie 11.250 złr. m. k. i 5065 zł. 33 c. w. a. do pozycyi majątku własnego pod II. b)	767	13
Dochody z $\frac{1}{3}$ części dóbr Bukowa i Trześniowa	500	—
i odsetki od obligacyi indemnizacyjnej 8000 zł z tychże dóbr do pozycyi majątku własnego II. c)	390	60
Dochody z najmu realności pod l. 140 m. pozostające po opłaceniu podatków i po dokonaniu potrzebnych na rok 1868. reparacyi, do pozycyi majątku własnego II. d)	500	—
Łącznie z majątku własnego	3260	98
Subwencya gminy miasta Lwowa, oprócz drzewa opałowego	210	—
Subwencya Wydziału krajowego	500	—
Suma dochodów stałych na rok 1868.	3970	98
Gotowizna w kasie zakładowej z dniem 31. grudnia 1867. r. pozostała, służąca razem do pokrycia nadzwyczajnych potrzeb na przyszłość	1590	10
Razem	5561	08

Koszta z potrzebą utrzymania Zakładu ciemnych połączone na rok 1868.:

Płace nauczycieli, rękodzielników i sług	1500	—
Koszta wikt dla 20. wychowaućców i 2 sług	2400	—
Odzież, bielizna, obuwie i pościel	500	—
Potrzeby bieżące z kształceniem wychowaućców połączone	900	—
Łącznie	5300	—
Koszta połączone z nowo urządzać się mającym oddziałem dla dziewcząt i początkowie na 10 onych	2000	—
Razem	7300	—
Potrąciwszy dochód na rok bieżący jak wyżej	5561	08
Niedobór	1738	92

W zakończeniu niniejszego zamknięcia rachunków rocznych dodaje się, że oprócz tych wychowaućców, którzy dawniej już po ukończeniu nauk i wykształceniu się w niektórych rzemiosłach Zakład ciemnych opuścili, w roku 1867. 19 wychowaućców w nim się znajdowało, którzy dobre postępy w naukach i muzyce, tudzież w rękodzielnictwach robili, jako też, iż opróżnionych miejsce funduszowych w Zakładzie tym jest na teraz trzy, i że chłopcy po ukończonym 10 roku wieku swojego, każdego czasu do Zakładu, po dopełnieniu przepisanych warunków, bezpłatnie przyjętymi być mogą.

Dyrekeya wyraża przy tej sposobności Szanownym P. T. Dobroczyńcom, którzy do wsparcia Zakładu w r. b. przyczynić się raczyli, niemniej Panom P. T. Ign. Hawrankowi Dr. medycyny, Fr. Serdzie Dr. medycyny, P. Mikolaszowi aptekarzowi, za bezpłatnie niesioną pomoc lekarską i za leki dla chorych, tudzież ks. Marcelemu Wielgońskiemu wikaremu przy parafii św. Antoniego, za troskliwie i bezpłatnie udzielaną naukę religii wychowaućcom zakładowym, imieniem tych nieszczęśliwych najczulsze podziękowanie.

Od Dyrekeyi galic. Zakładu dla ciemnych
we Lwowie dnia 26. marca 1868. r.

Dyrektor:
Jerzy Czartoryski.

Sekretarz:
Julian Topolnicki.

Górnictwo i Hutnictwo w Galicyi.

III.

Po soli i nafcie trzecie miejsce w górnictwie galicyjskiem zajmują węgle, których kopalnie znajdują się głównie w zachodniej części kraju, mianowicie w byłej Rzeczypospolitej a obecnem Wielkiem Księstwie Krakowskiem. Przemysł górniczy nie ma tam wprawdzie tak wielkiej doniosłości jak w pogranicznym górnym Szląsku pruskim, którego głównem jest bogactwem, nie masz też w Krakowskiem tak olbrzymich pokładów węgla jak w ościennych stronach byłego Królestwa Polskiego, zawsze jednak przemysł ten dla zachodniej Galicyi wielkie ma znaczenie, dostarczając w obfitości wybornego i taniego paliwa. Dobrze zaś i tanie paliwo jest dziś koniecznym warunkiem, ba nawet podstawą wszelkiego ruchu przemysłowego, przy niem bowiem para nie wiele kosztuje a para to główny motor wszystkich prawie zakładów fabrycznych i przemysłowych. Wszakże ogromne bogactwo Anglii i przewaga jej w świecie przemysłowym, spoczywają głównie na licznych pokładach wybornego węgla, które wraz z rudą żelazną, znajdującą się w pobliżu tych pokładów, postawiły Anglię na tym stopniu przemysłowego rozwoju, iż surowe materiały, częstokroć o tysiące mil sprowadzane, taniej przerabiać może na materye, ku pospolitemu użyciu służące, niżby je w samym miejscu produkcji surowych tych materiałów przerabiać zdołano.

Ale bo też węgiel angielski nie ma sobie równego na świecie. Węgiel w kopalniach naszych wydobywany, o wiele jest gorszy; w części jego składowe wchodzi wiele siarki, i z tego powodu nie może być z korzyścią koksowany, to jest części tych i gatunkowego swego ciężaru pozbawiony. Dla tego też nie znosi kosztów dalekiego transportu, które o wiele przewyższają wartość jego na miejscu produkcji. Lecz w stronach o kilka a nawet kilkanaście mil od kopalni odległych, węgiel nasz nie tylko na domowe potrzeby lecz i w zakładach fabrycznych z największą korzyścią użyty być może, daleko bowiem taniej wypada niż drzewo, którego w wschodniej Galicyi powszechnie używać muszą.

Roczna produkcya węgla w Jaworzniu, Niedzieliskach, Dąbrowie, Tęczynku i Sierszej w Wielkiem Księstwie Krakowskiem, wynosi do dwóch milionów wiedeńskich cetnarów. W Krakowie węgiel Przemysłowy i Wisłą lub koleją żelazną sprowadzany wypada na 30 centów cetnar. Że zaś 14 cetnarów węgla dają tyle opału co jeden sąg twardego drzewa, który we Lwowie do 12 zł. w. a. a czasem i więcej, rzadko zaś kiedy taniej kosztuje, przeto łatwo pojąć o ile zachodnia Galicya pod względem przemysłowym korzystniej jest położona, niż wschodnia. Zachodnia bowiem Galicya mając tak tanie paliwo, ma obok tego sól, siarkę i glinę ogniotrwałą, wszystko prawie w okolicy Krakowa skoncentrowane. Zaprawdę okolica ta powinna być siedliskiem przemysłu do wysokiego stopnia rozwiniętej, bo nie łatwo znaleźć strefę, którąby natura sama tak hojnie wszelkimi ku temu warunkami obdarzyła.

A jednak Kraków widocznie upada, przemysłu w nim prawie żadnego nie ma. Nie tu miejsce po temu, żeby wyliczać przyczyny tego upadku prastarej Piastów i Jagiellonów stolicy; wiele się przyczyn na to składało, a jeżeli niektóre usunąćby można, są znów takie, których usunięcie nie jest w naszej mocy. Kraków, w dolinie Wisły położony, morzem Bałtyckiem bezpośrednio Wisłą komunikację mający, dziś kolejami żelaznymi z zachodem i południem Europy złączony, Kraków, punkt centralny dawnej Małopolski, pod względem geograficznym wszelkie posiada warunki pomyślności i wzrostu, jako miasto handlowe i przemysłowe. Ale cóż, kiedy pasmem rosyjskich tamozni odcięty jest od owych części Małopolski, które prądem naturalnym pod względem przemysłowym, handlowym i finansowym ku niemu ciągną, do których odbył wszelkich wyrobów Krakowskich, zamknięty jest w skutek systemu prohibicyjnego rządów rosyjskich, z któremi nawet komunikacya osób nader jest utrudniona policyjnemi przepisami władz rosyjskich. W tem, zdaniem naszym, leży główna przyczyna obecnego upadku drugiego stołecznego miasta w Galicyi a przyczyna ta głębiej sięga, niż pozbawienie Krakowa komisji namiestnictwa, nad czem tak srodze utyskiwano. Przyczyna zaś ta należy do rzędu tych, których usunięcie niestety nie jest w naszej mocy, a kto tylko się w rzeczach bez uprzedzenia rozpatrzył, ten przyznać musi, iż żadne z miast galicyjskich w skutek rozbioru Polski, tyle co Kraków nie ucierpiało.

W pismach naszych publicznych znajdujemy od niejakiego czasu tyle płytkich rozumowań o przyczynach obecnego upadku Krakowa, iż sądzimy, że wybaczyć nam zechę ten ustęp, może nie na swoim miejscu będący, w którym dotknęliśmy owego jądra złego, dotąd nigdzie nie wspomnianego, ba nawet starannie omijanego. Nie mając pretensyi do nieomyślności, sądzimy przecież, iż praktyczna znajomość rzeczy krajowych doprowadziła nas do spostrzeżeń, na które dotąd w żadnym z pism krajowych nie natrafiłszy.

Wracając do kopalni węgla w okręgu Krakowskiem dodać nam wypada, iż produkcya ich rozchodzi się po całej Galicyi zachodniej na prawym brzegu Wisły leżącej aż po Tarnów a nawet i Rzeszów. Dalej odbył ich nie sięga, bo stoi temu na przeszkodzie wysoka taryfa opłat na kolei Karola Ludwika. Gdyby zarząd tej kolei, w dobrze zrozumianym własnym interesie, podobną opłatę od węgla pobierał jak pruskie koleje żelazne, to jest po pół centa od cetnara na milę, w takim razie węgle z kopalni Krakowskich nawet do Lwowa odbył znaleźćby mogły, bo w takim razie sąg drzewa twardego na węgle obliczony, nie wypadłby we Lwowie jeno na siedm złotych walutą austr., coby wielu do użycia węgla miasto drzewa spowodowało. Przy obecnej zaś opłacie na kolei Karola Ludwika węgiel z kopalni Krakowskich do Lwowa sprowadzany, prawie tak drogo wypada jak drzewo, zwykle do opału używane.

Galicya wschodnia w Węgle bardzo jest uboga, ma natomiast wielkie bogactwo lasów i bez węgla obejść się może. Jedyna kopalnia węgla w Glińsku, w obwodzie Żółkiewskim dotąd w popędzie będąca, produkuje zaledwo 70.000 cetnarów, pomimo dość silnych pokładów, jakie się tam znajdują. Węgiel ten jest w gatunku daleko gorszy niż w Krakowskiem, jest to węgiel brunatny, mniej opału dający. Prócz tego kopalnia leży na uboczu, nie ma żadnego środka taniego transportu, nie mogła więc przyjść do pomyślnego rozwoju. Kopalnie w Nowosielicach i w Myszynie w obwodzie Kołomyjskim, dawniej pootwierane, popęd zupełnie zaniechały, gdyż przy obfitości i niskiej cenie drzewa, dla braku odbytu utrzymać się nie mogą.

Prócz kopalni węgla znajduje się w okręgu Krakowskiem galman, którego pokłady jednak się już wyczerpały, tak, iż dziś jedna tylko kopalnia w Lgocie, w powiecie Krzeszowieckim, w ruchu pozostała. Kopalnia ta produkuje rocznie do 150.000 cetnarów galmanu, który po większej części w dwóch hutach w Sierszej na cynk przetapiany bywa.

Po zaprowadzeniu w byłej Rzeczypospolitej Krakowskiej austriackiego prawa górniczego, wielu przedsiębiorców rzuciło się z gorączkowym pospiechem na poszukiwanie galmanu, poszukiwanie jednak do pożądaných rezultatów nie doprowadziło, chociaż wiele pieniędzy wyłożono. Pod względem produkcji galmanu i wyrobu cynku dotąd górny Szląsk pruski dzierży prawie monopol w całej Europie. Tam tylko są obfite kopalnie drogocennego kruszcza, który na cynk przetapiany, rozchodzi się po Anglii i do Francyi, gdzie prócz krycia dachów na wiele sprzętów domowych miasto drzewa używany bywa. Są wprawdzie i w Belgii kopalnie galmanu i buty cynkowe, te jednak pod względem doniosłości i znaczenia, o wiele niżej stoją niż Szląskie zakłady tego rodzaju.

Kopalnie w Mirowie, Groju i Porembie w Wielkiem Księstwie Krakowskiem, produkują corocznie do 100.000 cetnarów gliny ogniotrwałej, która po większej części do Szląska górnego, do użytku pieców cynkowych wysełana bywa, w kraju bowiem nie mamy zakładów przemysłowych, któreby całą produkcję spotrzebować mogły.

Po galmanie i glince ogniotrwałej wspomnieć nam wypada o kopalni rządowej siarki w Szwoszwicach pod Krakowem, która do 20.000 cetnarów rocznie produkuje. Produkcję tę zabierają po większej części fabryki sody w Hruszowie w Morawii i w Piotrowicach w Szląsku austriackim. Fabryki użalają się na wysoką cenę siarki, którą po 6 zł. w. a. cetnar płacić muszą, kiedy angielskim fabrykom sody siarka z Sycylii sprowadzana, jeno na 7½ zł. w. a. wypada. Nie zuane nam są ceny produkcji siarki w kopalni Szwoszwoskiej, nie wiemy przeto czyliby siarkę bez straty po niższych cenach przedawać mogła. Wiemy tylko, iż tania siarka jest koniecznym postulatem wyrobu sody, przekonani przeto jesteśmy, iż fabryki w Hruszowie i Piotrowicach mogłyby daleko więcej produkować sody, gdyby im siarkę po niższej cenie dostarczano. Dziś bowiem fabryki te walczyć muszą z konkurencją sody angielskiej, której pomimo wielkiej odległości i pomimo cła, acz bardzo umiarkowanego, wiele bardzo do Austrii wysełają. Być może iż wysoka cena siarki stoi też na przeszkodzie założeniu fabryki sody w samej okolicy Krakowa, właśnie wśród węgla, siarki, soli i gliny ogniotrwałej; przedsiębiorców wstrzymuje może obawa konkurencji sody angielskiej. Z wielu więc względów znizenie ceny siarki w Szwoszwicach byłoby nader pożądanem.

W Galicyi wschodniej węgla kamiennego siarki i gliny ogniotrwałej prawie wcale nie ma. Dla tego też jak powyżej już mówiliśmy, przemysł w niej nigdy na tym stopniu co w zachodniej Galicyi stanąćby nie mógł.

U kresu wywodu naszego, odkładamy do następnego numeru rzecz o wyrobie żelaza, zwłaszcza iż wyrób żelaza w Galicyi więcej do hutnictwa niż do górnictwa należy.

Dokumenta i dyplomy.

Wieliczka. Rok 1336, 1432.

Odpis grodzki przywileju, którym Kazimierz W. Mikołajowi Wierzynekowi kupno wójtostwa wielickiego zatwierdził, przychody dawne zapewnił i powiększyć dozwolił, niezależność sądownictwa miejskiego zawarował, obowiązki określił, i wyrok Władysława Łokietka wójtostwo Gierlakowi odejmujący ponowił.

1 **Nicolaus** de Michalow Castellanus et Capitaneus Cracouien(sis).
Significamus tenore presencium quibus expedit vniuersis presen-
tes l(ite)ras nostras inspecturis Quomodo venientes Consules
2 **Velicienses** allegan|tes. q(uod) ipsorum Ciues et Incole. sepius
et sepius. ad p(ræ)nciam nostri. per diu(er)sas p(er)sonas.
citantur, et evocantur contra ip(s)orum Jura et priuilegia quibus
3 a fundac(i)one Ciuitatis ipsorum vtuntur. pro quor(um) | Ciui-
um et Incolarum exempcione, nominata priuilegia, et Jura Ori-
ginalia. periculosum est ad Judicia, per Incolas quoscu(n)q(ue)
se excipiendos ad Jus ipsorum ita sepe deportare, Nobis suppli-
4 caueru(n)t. quat(e)n(us) | ipsis priuilegiu(m) ipsorum Originale,
transsinere mandaremus. Cuiusquidem priuilegy originalis tenor
de verbo ad v(er)bum sequitur et est talis

In nomine Domi(ni) amen Quoniam sepe ssepius cu(n)cto-
5 rum perit memoria factorum, nisi scriptis autenticis et testimonio
fide digno fuerint roborata, Proinde nos **Cazimirus** Dei gra-
(tia) Rex Polonie Notumfacimus quibus expedit vniu(er)sis publice
6 attestantes, Q(uod) | vir discretus fidelis et honestus nomi(n)e
Nicolaus dictus Virsing Cracouien(sis) Ciuis, a prouido viro
Nicolaio Gallico dicto manentis Ciue Cracouien(sis) atq(ue)
7 Jamien(sis), ab eiusq(ue) veris heredibus. Aduocatiam | in **Ve-
liczka**. seu in **magno Sale**, cum vniu(er)sis reidibus Ju-
ribus et vtilitatibus, nullam ¹⁾ prorsus pro se et heredibus suis
retinendo, prout ip(s)am Aduocaciam dudum emerat. felicis re-
8 cordacionis a n(ost)ro genitore | sua iusta pecunia pro Mille
Centum m(a)rcis magnorum grossorum Pragensium coram nobis
emit et comparauit, nobis consencientibus sibi, et suis legitimis
9 heredibus, p(er)petuo valituram. Quiquide(m) | Nicolaus Galli-
cus cum suis liber(is), accepta p(ræ)dicta pecunia integre et
complete Jandictam Aduocaciam sine diminue(i)one cum singulis
Juribus et p(er)tine(n)cijs eidem Nicolao et per eum ipsius he-
10 redibus | coram nobis resignauit non coactus sed sua et suorum
liberor(um) spontanea voluntate. Presentibus litteris hoc eciam
testamur, q(uod) preter emptionem Aduocacie iam dicte pro mille
11 Centum m(a)rcis ut p(ræ)fertur | Structura molendini, empcio
ortor(um), arear(um). maccellor(um) agror(um). et structura do-
mus lapidee emptiue et constructiue. constant ad minus, mille
duce(n)tas m(a)rcas Nicolaum d(i)c(t)um Virsing anted(i)c(t)um,
12 volentes et | in presentibus decernentes vt p(ræ)dictus Nico-
laus Virsing et sui heredes p(ræ)dictam Aduocaciam cum vtilita-
tibus et omnibus prone(n)tibus non tantum qui nu(n)ce sunt verum
13 eciam et cum vniu(er)sis vtilitatibus. red|ditibus et p(ro)venti-
bus quos facere et excogitare poterit in ²⁾. videlic(e)t
construendo plura Scampna Pistorum. et Sutorum. Maccella plura
14 Carnificum et sartorum. quod kuthilhof ⁴⁾ dicitur in vylgari. Ca|meras
Pannidorum Cameras Institor(um), Stubam uel Stuba . . ³⁾ . . lina-
res. Ortos. Agros. Areas. Molendina et Piscinas cum sexto denario
Census, tertio vero iudicati, et vna m(a)rcia Grossorum denario-
15 rum | Pragensium. quolib(e)t die Sabbati uel singulis septimanis,
que debet(ur) ratione boni Banci Salis, qui bonus Bancus Salis
vigore P(ri)uilegiorum p(er)tinebat Aduocacie anted(i)c(t)e ab
16 antiquo dum ipsa Ciuitas | locaretur ⁵⁾, Volentes itaq(ue). q(uod)
vnusquisq(ue) Zupparius in **Veliczka**. qui zuppam nostram
ibidem emerit conuenerit. aut in co(m)misso ex p(ar)te nostra
tenuerit. ipsi Nicolao Virsing anted(i)c(t)o, et ipsius heredibus |
17 antedictam m(a)rciam singulis septimanis soluere teneatur, Cete-
rum volumus in presentibus statuantes, vt ipse Nicolaus heredes
sui, et vniu(er)si Ciues de **Veliczka** de se querulantibus, cor-
18 ram nullo Palati|norum Castellanorum et quoru(m)libet nostrorum
Judicum teneantur respondere. neq(ue) coram eisdem compa-
r(er)e Veru(m) tamen Nicolaus, supradictus Aduocatus et here-
19 des sui. citati per litera(m) n(ost)ra(m) n(ost)ro | secreto Si-
gillo consignatam. coram nobis tenebuntur stare atq(ue) compa-
r(er)e. querulantibus de se non alio Jure quam Theutunico scili-
c(e)t Nouiforen(sis), quo Ciuitas eadem est locata, ad obiecta re-
20 sponsuryj | Volumus eciam in p(ræ)sentibus statuantes vt in om(n)i-

Mikołaj z Michałowa, Kasztelan i Starosta krakowski.
oznajmiamy osnową niniejszego wszystkim, którym się przyda
niniejsze pismo nasze przegładnać: Przybywszy Radcy wielicy
dowodzili, iż Mieszczanie i Mieszkańcy ich nader często przed
nas przez różne osoby pozywani i powoływani bywają. przeciw
prawom i przywilejom swoim, których od założenia Miasta
używają, i że z powodu tego wyjęcia Mieszczan i Mieszkańców
niebezpieczną jest, owe przywileje i oryginały praw przez każ-
dego mieszkańca, na prawo swoje się powołującego, do Sądów
przesłać. Upraszałi nas przeto, abysmy z ich przywileju ory-
ginalnego odpis sporządzić polecili. Którego-to przywileju ory-
ginalnego osnowa słowo w słowo jest taka jak następuje:

W imię Pańskie amen. Ponieważ wszelkie czyny najczę-
ściej w niepamięć idą, jeżeli porągę mającemi pismami i wiary
godnem świadectwem nie zostaną utrwalone: przeto My **Ka-
zimirz** z Bożej łaski Król polski oznajmiamy wszystkim,
którym się przyda, jawnie oświadczając: Opatrzny, wierny i
ucześny Maż imieniem Mikołaj a nazwiskiem Wierzynek,
Mieszczanin krakowski, w obecności Naszej i za Naszem przy-
zwoleniem, za własne i słuszne pieniądze w ilości tysiąca stu
grzywien wielkich groszy prazkich kupił i nabył wójtostwo we
Wielicze, czyli w **Wielkiej Soli**, wieczyście doń i do pra-
wowych spadkobierców jego należeć mające, ze wszystkiemi
przychodami, prawami i pożytkami, od Opatrznego Meża Miko-
łaja Francuza nazwiskiem Manentis, Mieszczanina krakow-
skiego i amieńskiego, tudzież od jego prawdziwych spadkobier-
ców, nic zupełnie sobie niezastrzegających, tak jako tenże owo
wójtostwo od szczęsnej pamięci Rodzica naszego poprzednio był
kupit. Który-to Mikołaj Francuz ze swoimi potomkami, otrzy-
mawszy wyrażone wyżej pieniądze całkowicie i zupełnie, wspo-
mnione wójtostwo bez ujmę, ze wszystkiemi w szczególności
prawami i przynależnościami, temuż Mikołajowi a przezeń jego
spadkobiercom oddał w posiadanie w obecności naszej, nieprzy-
niewolon lecz z własnej i potomków swoich dobrej woli. Ni-
niejszym listem i to poświadczamy, że oprócz kupna wspomnio-
nego wójtostwa za tysiąc sto, jako się przerzekło, grzywien,
budowa młyna, kupno ogrodów, podworysk, jatek, pól i bu-
dowa kamienicy, kupnem i budową najmniej tysiąc dwieście
grzywien Mikołaja Wierzyńka kosztują. Chcemy też i w niniej-
szem to postanawiamy, aby wspomniony Mikołaj Wierzynek i
spadkobiercy jego przerzeczone wójtostwo nie tylko z temi
pożytkami i wszystkiemi przychodami, które teraz są, ale także
z wszelkiemi pożytkami, korzyściami i przychodami, jakie wy-
prowadzić i wymyślić będzie mógł w przyszłości, jako to
stawiając więcej ław piekarskich i szewskich, więcej jatek
czyli budek rzeźniczych i krawieckich, co pospolicie kutelhofem ⁴⁾
zowią; dalej kramy postrzygaczy sukna, kramy tandeciarskie,
jedną albo więcej izb łaziennych, ogrody, pola, podworyska,
młyny i stawy z szóstym dynarem czynszu a trzecim od rozsądu
i z grzywną groszy denarowych prazkich każdego dnia sobo-
tniego albo każdego tygodnia należącą się z powodu dobrego
bałwana soli przeznaczonego wspomnionemu wójtostwu przy-
wilejami niegdyś przy zakładaniu Miasta, ⁵⁾. Wola Naszą za-
tem jest, iżby każdy Zupnik we **Wielicze**, którzy zupę Na-
szą tamieczną nabędzie, wydzierzawi albo od Nas w zleceniu
trzymać będzie, przerzeczonemu Mikołajowi Wierzynekowi i jego
spadkobiercom one grzywnę każdego tygodnia wypłacać był
obowiązany. Chcemy także, i niniejszem postanawiamy, iż tenże
Mikołaj, następcy jego i wszyscy Mieszczanie wielicy na
żaloby powodów przed żadnym z Wojewodów, Kasztelanów
i Sędziów Naszych odpowiadać ani stawać nie będą obowią-
zani, lecz że pomieniony Wójt Mikołaj i następcy jego, gdy
listem Naszym, tajną pieczęcią Naszą zatwierdzonym, pozwani
będą, przed nami stawać i powodom nie innym prawem tylko
niemieckiem to jest nowatorskiem, według którego owo Miasto za-

¹⁾ Do liczbownika „nullam“ niedostaje rzeczownika. — ²⁾ Tu dziura, a mogło stać „futuro“. — ³⁾ Dziura; uzupełniwszy niedostające głoski, będzie „Stubas balneares“. — ⁴⁾ Z niemieckiego „Ruttelhof“ czyli „Schlachthof“ t.j. rzeźnica, jatki. — ⁵⁾ W okresie tym widocznie opuszczony wyraz „possidebit — będzie posiadał“ lub temu odpowiedni z innymi jeszcze może dziedziczność, wieczystość, i nienaruszalność posiadania bliżej określającami.

bus et singulis Causis. capitalibus. criminalibus me(m)bror(um) mutilac(i)onibus et vniu(er)saliter magnis siue p(a)rvis Ciues
 21 p̄scripte Ciuitatis. nullus debeat iudica(r)e | nisi tantu(m)-
 modo Nicolaus Virsing Aduocatus eiusdem Ciuitatis et ipsius le-
 22 gittimi successores, Nec volumus, ymo Inhibemus, ne aliquis se
 trahat ad Curiam seu Tribunal nostrum. extra Iudicium iam-
 23 d(i)c(t)e | Ciuitatis, nisi tunc ipsi Scabini et ipsorum Sentencia
 de iniusticia durante Iudicio arguantur Item volumus p(r̄se)n-
 24 tibibus decerne(n)tes, q(uo)d sepedictus Nicolaus Aduocatus. et
 legittimi sui successores, de p(r̄)dicta | sua Aduocatia. et
 ipsius Advocatie redditibus. a quolibet seruicio. taxacione. et
 25 quauis alia pensione sint liberi et penitus absoluti. quemadmo-
 dum in hac Aduocacia primitus ab antiquo. cuius non | extat
 memoria. extitit obseruatum, Du(n)taxat hoc excepto, Q(uo)d
 q(ua)n(do)cu(n)q(ue) in Terris nostris Cracouie et Sandomirie.
 tantu(m)modo q(uo)d absit. fore Gwerram generalem. aut in eis-
 26 dem Terris nostris | municiones vallari contigerit. per fortes
 inimicos, extunc p(r̄)dictus Nicolaus Aduocatus et sui heredes,
 Duos Rinnerios in platis cum alys armis ad hoc spectantibus. in
 27 defensionem iam dictar(um) | Terrarum. et municionem earum-
 dem. Nobis et nostris successoribus pro adiutorio. mittere tene-
 buntur, Insuper damus et conferimus sepedicto Nicolao Virsing,
 et eius heredibus omnimodam | facultatem. Aduocaciam h(uius)-
 28 mo(d)i antedictam vendendi co(m)mutandi donandi. et ad vsus
 p(ro)prios et heredum eius quomodolibet. convertendi. Prout sibi
 et suis heredibus videbitur vtilius expedire co(m)muniter | vel
 diuisim. Notificamus insuper vniu(er)sis litteram per presentem,
 Q(uo)d quemadmodum pie memorie Genitor noster Rex eiusdem
 29 Regni Gerlacum olim de Culpen et heredes ipsius, sepedicta
 Aduocacia. ante Triginta Duos annos priuauit ex Iudicio senten-
 30 cialiter. suor(um) Nobilium maturo consilio p(r̄)libato p(ro)pter
 crimen lese Mayestatis quod p(er)petrauerat. in predicto nostro
 genitore. et in Nobis | contra nos veros dominos et heredes,
 principes extraneos. in exterminium nostrum inducendo. Milites.
 Ciues et quosuis pauperes nostros occidendo. spoliando. et Ter-
 31 ras nostras concremando, ho(m)inesq(ue) nostros in eadem Terra
 comburendo Sic et nu(n)c n(ost)ror(um) Baronu(m) maturo con-
 silio p(r̄)habito. et inito Jamdictam priuac(i)onem sentenciatam
 genitoris nostri antedicti ratificantes, ex Iudicio sentencialiter |
 32 presentibus ex certa sciencia confirmamus Omnia et singula Priuile-
 gia super sepefata Aduocacia. cuiuseu(n)q(ue) Tenoris existant
 vel vigoris habita per quempiam de Genelogia Gerlaci antedicti
 33 irrita | nunciantes. cassamus et pronu(n)ciamus in hys scriptis.
 nullius fore valoris seu momenti In quorum omnium euidentiam
 et cognicionem pleniorum. Nostrum Sigillum Regale presentibus
 34 duximus | appendendum Actum **Cracouie**. Anno Domini **Mil-
 lesimo Trecentesimo Tricesimo Sexto**. feria sexta
 ante purificacac(i)onem beate Marie v(ir)ginis gloriose Presenti-
 35 bus hys testibus Comite Spitiniro. | Castellano. Mstigneo Pala-
 tino Cracouien(sibus). Petro Sandomirien(sis). Andrea Radomien(sis)
 Castallanis, Dirskone Dapifero et Jescone dicto Jura Succamera-
 36 rio Cracouien(sibus), et alys pluribus fidedig(n)is Datum per ma-
 nus Domini Sbignei Cancellary et P(r̄)p(osi)ti Cracouien(sis),

Quo quidem priuilegio perlecto et auscultato, prenominatos
 Consules. et Incolas om(ne)s **Velleen(ses)**. iuxta tenorem
 37 ip(s)ius | in omnibus punctis clausulis et distinctionibus. de-
 creuimus. p(er)manens ip(s)os ad Jus eor(um) Ciuile remit-
 tendos iudicarij s(e)c(un)d(um) contenta priuilegy sepedicti, et
 38 p(r̄)sentibus decernimus. Harum quibus Sigillum | nostrum
 appensum est testimonio l(ite)rar(um), Datum in Castro **Cracouien(sis)**,
 feria Secunda in vigilia Sancti Johannis Bap(t)iste
 Anno Domini **Millesimo quadringentesimo Tricesimo Secundo**.

Napisy na odwrotnej stronie:

Transumptu(m) original(is) priuilegy | r(ati)on(e) extract(i)on-
 (nis) a iure quouis

Priuilegiu(m) exceptionis a quolibet | iure siue Terestri siue
 s(e)c(u)lari

Scriptum iam | habetur in donato | Fol(io) 34.

Nr. 30 Visum A(nno) 1432 | Libertatio cum Priuilegio Ciuitati
 Vielicien(sis) | a foro extraneo Casimiri Regis

Nr. 4to.

Nr. 44.

Wiernie według oryginału pisanego na pergaminie, mierzącego u góry 459, u dołu 469, z lewej 288, z prawej 299 milimetrów. Od pieczęci zagubionej tylko paseczek tkwi w zagiętce.

łożone, na zarzuty odpowiadać mają. Chcemy również i niniejszem postanawiamy, iż we wszystkich sprawach o gardło, zbrodnie, skaleczenie członków, a w powszechności w wielkich lub małych, Miieszczan Miasta przereczonego nikt sądzić nie ma, tylko Mikołaj Wierzynek, Wójt tego miasta i prawowici następcy jego. Nie życzymy sobie zaś, owszem zabraniamy, aby ktoś pociągał się nie do Sądu Miasta przereczonego ale do Dworu czyli Trybunału Naszego, chyba że sami ławnicy i wyrok ich o niesprawiedliwość sądowi będą podejrzani. Przytem chcemy niniejszem postanawiając, iż wspomniony Mikołaj Wójt i prawowici następcy jego z wójtostwa przereczonego i z dochodów tegoż wójtostwa, od wszelkiej służebności, oceny i wszelkiej innej opłaty wolni i zupełnie swobodni być mają tak samo jak to na onem wójtostwie pierwej zdawna, czego pamięć nie sięga, było przestrzegane. Wyjątek atoli stanowi to, iż kiedykolwiek w ziemiach Naszych krakowskiej i sandomirskiej, co jednak niech Bóg odwróci, będzie pospolite ruszenie, albo w tych ziemiach Naszych warownie przeciw silnym nieprzyjaciółom czynić wypadnie: natenczas przereczony Mikołaj Wójt i jego następcy dwóch jezdnych w blachach z orężem do tego należącem na obronę ziem wspomnionych i ku uzbrojeniu Nam i Następcom Naszym w positek wysłać będą obowiązani. Nadto dajemy temuż Mikołajowi Wierzynekowi i jego spadkobiercom zupełną moc, wójtostwo wyżej opisane sprzedać, zamieniać, darować, na własny i spadkobierców swoich pożytek obrócić, ogółem lub częściowo, jako jemu i spadkobiercom jego korzystniej zdawać się będzie. Przytem oznajmiamy niniejszym listem wszystkim, że ponieważ świętej pamięci Rodzic nasz, Król tego królestwa, Gerlakowi z Kulpen i spadkobiercom jego przereczone wójtostwo przed trzydziestu dwoma laty odjął za wyrokiem sądowym i po zasięgnięciu wytraonej rady Szlachty, z powodu zbrodni obrazy majestatu, której tenż: na wspomnionym Rodzicu Naszym i na Nas dopuścił się być, przeciw Nam, prawowitym Panom i Dziedzicom, panującym postronnych na zgubę naszą nawodząc, Naszych wojskowych, obywateli a nawet ubogich zabijając i łupiąc, ziemie Nasze ogniem niszcząc i mieszkalców w tej ziemi paląc: więc My też teraz, po zasięgnięciu i wystuchaniu poważnych zdań Rady Naszej, wspomniane, na wyroku oparte odjęcie Rodzica Naszego zatwierdzamy, i ze sądu wyroczone niniejszem z pewnej świadomości ustalamy; wszystkie w ogóle i w szczególności przywileje, jakiegokolwiek osnowy lub mocy są, u kogokolwiek z rodziny Gerlaka się znajdujące, za nieważne ogłaszając, znosimy i obwieszczamy niniejszem pismem, iż żadnej wagi ani znaczenia mieć nie będą. Dla uwidocznienia i zupełniejszego usnania tego wszystkiego pieczęć Naszą królewską u niniejszego zawiesić poleciliśmy. Działo się w **Krakowie** lata Pańskiego **Tysiącnego Trzechsetnego Trzydziestego Szóstego**, w piątek przed Oczyszczeniem Najświętszej Maryi Dziewicy, w przytomności tych świadków: **Spicimira Kasztelana, Mścigniewa Wojewody, krakowskich, Piotra sandomirskiego, Andrzeja radomskiego Kasztelanów, Dzierżka Stólnika i Jaśka nazwiskiem Jura Podkomorzego, krakowskich, i wielu innych wiarygodnych. Dano przez ręce Pana Zbigniewa Kanclerza i Proboszcza krakowskiego.**

Po przeczytaniu i wystuchaniu tego przywileju orzekliśmy więc: iż przereczeni Radcy i wszyscy mieszkańcy **wieliccy** przy osnowie onego we wszystkich ustępach, zastrzeżeniach i szczegółach pozostać mają; jakoż niniejszem orzekamy, że do prawa ich miejskiego odesłani, i według osnowy wspomnianego przywileju sąszeni bydź powinni. Na świadectwo czego pieczęć nasza u niniejszego pisma zawieszona. Dano w **Grodzie krakowskim**, w poniedziałek to jest w wigilię świętego Jana Chrzciciela lata Pańskiego **Tysiąc Czterysta Trzydziestego Wtórego**.

Odpis urzędowy oryginalnego przywileju z powodu wyjątku od wszelkiego prawa.

Przywilej na uwolnienie od wszelkiego prawa czy to ziemskiego czy to świeckiego.

Przepisane już, znajduje się na 34. karcie pamiętnikowej.

L. 39. Widziano. R. 1432. Uwolnienie Miasta Wieliczki od sądu samiejskiego, z przywilejem Kazimirza Króla.

Liczba 4ta.

Liczba 44.

Wolański Franciszek Ksawery.